

Warszawa, dnia 12 listopada 2025 r.

Poz. 1146

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 27 października 2025 r.

**w sprawie włączenia kwalifikacji wolnorynkowej „Edukowanie na rzecz bioróżnorodności”
do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji**

Na podstawie art. 25 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1606) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia informacje o włączeniu kwalifikacji wolnorynkowej „Edukowanie na rzecz bioróżnorodności” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Minister Klimatu i Środowiska: *P. Hennig-Kłoska*

¹⁾ Minister Klimatu i Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2025 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 995).

Załącznik do obwieszczenia Ministra Klimatu i Środowiska
z dnia 27 października 2025 r. (M.P. poz. 1146)

INFORMACJE O WŁĄCZENIU KWALIFIKACJI WOLNORYNKOWEJ „EDUKOWANIE NA RZECZ BIORÓŻNORODNOŚCI” DO ZINTEGROWANEGO SYSTEMU KWALIFIKACJI

1. Nazwa kwalifikacji wolnorynkowej

Edukowanie na rzecz bioróżnorodności

2. Poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany do kwalifikacji wolnorynkowej

6 poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji

3. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji wolnorynkowej

Syntetyczna charakterystyka efektów uczenia się	
Osoba posiadająca kwalifikację wolnorynkową „Edukowanie na rzecz bioróżnorodności” jest przygotowana do realizowania działań edukacyjnych na rzecz bioróżnorodności. Posiada wiedzę na temat bioróżnorodności, w szczególności w kontekście podstawowych pojęć z zakresu ekologii oraz współczesnych wyzwań, takich jak utrata, zachowanie i odtwierdzanie bioróżnorodności. Posiada znajomość literatury specjalistycznej i popularnonaukowej dotyczącej ochrony przyrody i bioróżnorodności oraz regulacji prawnych i dokumentów o charakterze strategicznym w tym zakresie. Na podstawie planu lub scenariusza przygotowuje i prowadzi zajęcia edukacyjne na temat bioróżnorodności dostosowane do różnorodnych wymagań, w szczególności w zakresie uczestników zajęć, miejsca, w którym odbywają się zajęcia, warunków atmosferycznych i pory roku. Podsumowuje zajęcia edukacyjne oraz pozyskuje informację zwrotną od ich uczestników. Wśród uczestników zajęć propaguje postawy wzajemnego poszanowania oraz poszanowania bioróżnorodności. Buduje podmiotowe relacje z uczestnikami zajęć i komunikuje się z nimi w sposób sprzyjający aktywnemu zdobywaniu wiedzy. Tworzy warunki do budowania więzi uczestników zajęć z przyrodą. Zapewnia bezpieczeństwo uczestnikom zajęć i dba o dobrostan napotkanych zwierząt.	
Wyodrębnione zestawy efektów uczenia się	
Zestaw 1. Posługiwanie się wiedzą o bioróżnorodności	
Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia
Charakteryzuje zagadnienie bioróżnorodności w kontekście podstawowych pojęć z zakresu ekologii	1. Omawia pojęcie bioróżnorodności rozpatrywanej na różnych poziomach organizacji życia i z uwzględnieniem perspektywy ewolucyjnej. 2. Omawia najczęściej używane miary bioróżnorodności. 3. Omawia podstawowe pojęcia z zakresu ekologii, między innymi: ekologia, ekosystem, biocenoza, populacja, siedlisko przyrodnicze, ekoton, sukcesja ekologiczna i korytarz ekologiczny. 4. Rozpoznaje typy ekosystemów. 5. Omawia funkcjonowanie ekosystemów, między innymi leśnych, łąkowych, polnych, wodnych i ruderalnych, wymieniając ich mieszkańców, i opisuje wzajemne relacje między ich mieszkańcami oraz między ich mieszkańcami a środowiskiem abiotycznym. 6. Wyjaśnia koncepcję gatunku oraz omawia pojęcia: gatunki kluczowe, gatunki parasolowe i gatunki wskaźnikowe. 7. Omawia powiązania między gatunkami, posługując się pojęciami gatunków kluczowych, gatunków parasolowych i gatunków wskaźnikowych. 8. Omawia rodzaje siedlisk przyrodniczych. 9. Omawia rolę lasów dla zachowania bioróżnorodności (w skali lokalnej i globalnej). 10. Omawia rolę gleby w ekosystemie, w tym rolę różnorodnych organizmów glebowych. 11. Omawia na przykładach rolę gatunków pospolitych, kosmopolitycznych i synantropijnych w wybranym ekosystemie.

Charakteryzuje zagadnienie bioróżnorodności w kontekście współczesnych wyzwań	1. Omawia znaczenie bioróżnorodności jako wartości samej w sobie. 2. Omawia wpływ bioróżnorodności, w szczególności na zdrowie i bezpieczeństwo. 3. Wymienia korzyści (usługi ekosystemowe) wynikające z bioróżnorodności. 4. Omawia zagadnienia związane z utratą, zachowaniem i odtwarzaniem bioróżnorodności, między innymi: ślad ekologiczny, regeneracja zdegradowanych ekosystemów, reintrodukcja gatunków, ochrona in situ i ex situ, zrównoważone zarządzanie ekosystemami, agroleśnictwo, rolnictwo zrównoważone, rolnictwo ekologiczne, rolnictwo regeneracyjne i permakultura. 5. Omawia zjawisko utraty bioróżnorodności w skali lokalnej i globalnej oraz w różnych typach krajobrazu, w tym wymienia jej przyczyny oraz minimum 3 powiązania między utratą bioróżnorodności a procesami i kryzysami społeczno-gospodarczymi, takimi jak pandemia, migracje i konflikty zbrojne. 6. Wyjaśnia, jak zmiana klimatu wpływa na bioróżnorodność i jak utrata bioróżnorodności wpływa na klimat. 7. Omawia znaczenie różnych elementów krajobrazu, między innymi starodrzewów, zadrzewień śródpolnych, pasów kwietnych, alei drzew, oczek wodnych, mokradeł, miedz, martwych drzew, leśnych polan, sadów i zielonych dachów, dla zachowania bioróżnorodności. 8. Podaje przykłady rozwiązań sprzyjających bioróżnorodności w różnych typach ekosystemów w Polsce i na świecie. 9. Omawia zagadnienie bioróżnorodności gleby i problemów związanych z ubożeniem gleb w Polsce i na świecie. 10. Omawia zagadnienie inwazyjnych gatunków obcych, a także podaje przykłady roślin i zwierząt inwazyjnych oraz metody ich zwalczania. 11. Omawia pojęcie czynnej i biernej ochrony przyrody, podając przykłady takich metod w kontekście ochrony bioróżnorodności. 12. Wymienia co najmniej 10 przykładów gatunków chronionych w Polsce oraz wskazuje na przyczynę objęcia gatunku ochroną i jego rolę w ekosystemie. 13. Wymienia organy i instytucje odpowiadające za ochronę przyrody w Polsce.
Posługuje się znajomością literatury specjalistycznej i popularnonaukowej dotyczącej ochrony przyrody i bioróżnorodności oraz regulacji prawnych i dokumentów o charakterze strategicznym w tym zakresie	1. Wymienia akty prawne: krajowe, Unii Europejskiej i międzynarodowe dotyczące bioróżnorodności i ochrony przyrody. 2. Omawia założenia aktualnie obowiązującej strategii Unii Europejskiej dotyczącej bioróżnorodności, Europejskiego Zielonego Ładu oraz Konwencji o różnorodności biologicznej, sporządzonej w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz. U. z 2002 r. poz. 1532). 3. Podaje przykłady instrumentów finansowania i źródeł pozyskiwania funduszy służących ochronie i odbudowie bioróżnorodności. 4. Wymienia prawne formy ochrony przyrody w Polsce. 5. Wymienia przykłady literatury specjalistycznej lub popularnonaukowej pomocnej do prowadzenia zajęć edukacyjnych na temat bioróżnorodności. 6. Wymienia narzędzia służące zbieraniu i integrowaniu danych o bioróżnorodności. 7. Weryfikuje wiarygodność źródeł wiedzy dotyczącej bioróżnorodności.

Zestaw 2. Realizowanie zajęć edukacyjnych na temat bioróżnorodności

Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia
Przygotowuje zajęcia edukacyjne	1. Określa cele, temat i sposób prowadzenia zajęć edukacyjnych odpowiednio do grupy wiekowej uczestników, ich możliwości i potrzeb, miejsca, w którym odbywają się zajęcia, warunków atmosferycznych i pory roku. 2. Przygotowuje notatkę z rozpoznania terenu, na którym będą prowadzone zajęcia edukacyjne, pod względem bezpieczeństwa i potencjału przyrodniczego. 3. Określa liczebność grupy uczestników dostosowaną do specyfiki zajęć edukacyjnych. 4. Przygotowuje okazy przyrody nieożywionej i ożywionej z poszanowaniem przyrody, uwzględnieniem dobrostanu pozyskiwanych organizmów i poszanowaniem regulacji prawnych dotyczących ochrony przyrody. 5. Dobiera materiały i narzędzia wspomagające zajęcia edukacyjne, na przykład mapy, lupy, pojemniki do obserwacji owadów, binokulary, podbieraki, klucze do oznaczania organizmów, książki, aplikacje lub prezentacje multimedialne.

	6. Przygotowuje plan lub scenariusz zajęć edukacyjnych (zawierający cel ogólny, czas realizacji, cele operacyjne, przebieg, w tym przebieg w czasie, metody i formy pracy, środki dydaktyczne, podsumowanie), bezpośrednio związany z kontekstem lokalnym, dający uczestnikom szansę na odkrywanie i doświadczanie przyrody w pobliżu ich domu, szkoły lub pracy. 7. Wymienia rodzaje dokumentów niezbędnych do prowadzenia zajęć edukacyjnych na terenach objętych formami ochrony przyrody. 8. Informuje uczestników o sposobie przygotowania się do zajęć edukacyjnych.
Prowadzi zajęcia edukacyjne	1. Prowadzi zajęcia edukacyjne zgodnie z planem lub scenariuszem, w tym wprowadza uczestników w temat, przedstawia cele zajęć, podaje instrukcje do wykonywania poszczególnych zadań, przedstawia zasady bezpieczeństwa, przeprowadza i podsumowuje działania opisane w planie lub scenariuszu. 2. Prowadzi zajęcia edukacyjne w terenie lub w pomieszczeniach w sposób sprzyjający aktywnemu zdobywaniu wiedzy, między innymi przez zachęcanie uczestników do zadawania pytań, dyskusowania i doświadczania przyrody wszystkimi zmysłami, zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom i poszanowanie przyrody. 3. Dostosowuje sposób realizacji planu lub scenariusza do warunków atmosferycznych i terenowych. 4. Korzysta z pomocy dydaktycznych, w tym kluczy i aplikacji do oznaczania organizmów. 5. Stosuje się do obowiązujących regulacji prawnych dotyczących ochrony przyrody.
Dochowuje należytej staranności w organizacji zajęć edukacyjnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa uczestników	1. Omawia zawartość apteczki pierwszej pomocy dostosowanej do potrzeb zajęć edukacyjnych w terenie. 2. Omawia kwestie odpowiedzialności edukatora za bezpieczeństwo uczestników w trakcie zajęć edukacyjnych, w szczególności w terenie, w tym udzielenie pierwszej pomocy, oraz kwestie ubezpieczenia edukatora i uczestników, w tym ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej (OC) i ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW). 3. Omawia rolę opieki sprawowanej nad dziećmi przez kadrę nauczycielską lub innych opiekunów dzieci w zapewnieniu bezpieczeństwa dzieci jako uczestników zajęć edukacyjnych prowadzonych przez edukatora. 4. Informuje uczestników o przeciwwskazaniach do udziału w poszczególnych rodzajach zajęć edukacyjnych. 5. Przedstawia uczestnikom zajęć zasady bezpiecznego wykorzystania miejsca, w którym odbywają się zajęcia, oraz sprzętu i narzędzi używanych w trakcie zajęć, zwracając szczególną uwagę na czynniki alergizujące i narzędzia ostre. 6. Omawia zasady zachowania się podczas sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu. 7. Omawia niebezpieczeństwa związane z przyrodą ożywioną występującą w Polsce (np. dziko występujące zwierzęta, trujące rośliny) i sposoby zapobiegania tym niebezpieczeństwom. 8. Wymienia organy i instytucje, które należy powiadomić o podejmowaniu działań edukacyjnych w terenie.
Podsumowuje zajęcia edukacyjne	1. Pozyskuje opinie na temat przeprowadzonych zajęć edukacyjnych od ich uczestników. 2. Dokonuje samooceny przeprowadzonych zajęć edukacyjnych oraz, jeżeli istnieje taka potrzeba, omawia możliwości ich poprawy.

Zestaw 3. Propagowanie wśród uczestników zajęć edukacyjnych postaw wzajemnego poszanowania i poszanowania bioróżnorodności

Poszczególne efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji ich osiągnięcia
Buduje podmiotowe relacje z uczestnikami zajęć edukacyjnych i pomiędzy nimi	1. Uwzględnia opinie uczestników na temat zajęć edukacyjnych oraz ich potrzeby. 2. Przeciwdziała sytuacjom mogącym negatywnie wpływać na proces uczenia się, w tym wszelkim formom przemocy. 3. Tworzy przestrzeń dialogu, w tym docenia postępy i sukcesy uczestników zajęć, uwzględnia i akceptuje ich różnorodność. 4. Stosuje język wzmacniający poczucie sprawczości w uczestnikach zajęć, w tym motywuje, zachęca, stosuje pochwały.

Komunikuje się z uczestnikami zajęć edukacyjnych w sposób sprzyjający aktywnemu zdobywaniu wiedzy	1. Komunikuje się z uczestnikami zajęć z szacunkiem. 2. Wzbudza i utrzymuje uwagę uczestników zajęć. 3. Buduje kontakt z uczestnikami zajęć w sposób werbalny i niewerbalny. 4. Dopasowuje styl komunikatów, mowę ciała, ton głosu i tempo mówienia do zachowania uczestników zajęć. 5. Zachowuje spójność wypowiedzi z gestykulacją i zachowaniem. 6. Zachęca uczestników zajęć do dzielenia się własnymi obserwacjami i wrażeniami. 7. Stosuje parafrazy, powtarzając własnymi słowami wypowiedzi uczestników zajęć z zachowaniem ich zasadniczego sensu. 8. Zachęca uczestników zajęć do doświadczania przyrody wszystkimi zmysłami, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa. 9. Reaguje na sygnały werbalne i niewerbalne (takie jak mimika i gesty) dotyczące braku zrozumienia komunikatu u uczestników zajęć. 10. Uwzględnia komunikaty zwrotne od uczestników zajęć.
Tworzy warunki do budowania więzi z przyrodą	1. Realizuje edukację przyrodniczą przez bezpośrednie doświadczanie przyrody. 2. Praktykuje i propaguje wśród uczestników zajęć postawę poszanowania przyrody. 3. Dbą o dobrostan napotkanych zwierząt, w szczególności nie płoszy ich umyślnie oraz nie niszczy ich siedlisk. 4. Stosuje postawę niepozostawiania śladów pobytu lub ingerencji w terenie („leave no trace”). 5. Stwarza uczestnikom zajęć okazje do samodzielnych obserwacji przyrody. 6. Stwarza uczestnikom zajęć bezpieczne warunki do obserwacji i eksploracji przyrody. 7. Zachęca uczestników zajęć do regularnego kontaktu z przyrodą bez obawy o ewentualne ubrudzenie się. 8. Zachęca uczestników zajęć do samodzielnie inicjowanych eksploracji przyrody w lokalnych, znanych środowiskach. 9. Wyjaśnia uczestnikom zajęć powiązania pomiędzy przekazywanymi treściami a ich życiem codziennym. 10. Wskazuje uczestnikom zajęć wartość dzikiej przyrody. 11. Omawia, jak edukator może działać na korzyść innych ludzi i ich organizacji, społeczności lokalnych i środowiska naturalnego.
Dbą o swój rozwój zawodowy	1. Określa własne cele rozwojowe w perspektywie krótko-, średnio- i długookresowej. 2. Omawia aktywności umożliwiające rozwój zawodowy, takie jak udział w konferencjach, warsztatach, kursach lub szkoleniach tematycznych, lektura czasopism naukowych lub popularnonaukowych, aktualizacja wiedzy o klasyfikacji organizmów. 3. Określa swój profil edukatora i styl pracy na tle różnych ról i funkcji społecznych (np. lider, animator społeczny, organizator społeczności lokalnych lub aktywista). 4. Wymienia aktualnie najefektywniejsze metody aktywizujące i narzędzia edukacyjne sprzyjające aktywnemu zgłębianiu wiedzy przyrodniczej (od aktywizujących form edukacji przyrodniczej stosowanych podczas zajęć edukacyjnych po procesy angażujące społeczność, takie jak edukacja w działaniu i realizacja projektów).

4. Ramowe wymagania dotyczące metod przeprowadzania walidacji, osób przeprowadzających walidację oraz warunków organizacyjnych i materialnych niezbędnych do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzania walidacji

4.1. Wymagania dotyczące metod przeprowadzania walidacji

Weryfikacja efektów uczenia się (walidacja) składa się z części teoretycznej i praktycznej.

W części teoretycznej walidacja przeprowadzana jest za pomocą testu teoretycznego. W tej części walidacji może być również wykorzystany wywiad swobodny połączony z rozmową z komisją walidacyjną.

W części praktycznej wykorzystywane są metody:

- 1) obserwacji w warunkach symulowanych;
- 2) obserwacji w warunkach rzeczywistych;
- 3) wywiadu swobodnego połączony z rozmową z komisją walidacyjną;
- 4) prezentacji.

Dopuszczalne jest wykorzystanie do walidacji metody analizy dowodów i deklaracji.

4.2. Wymagania dotyczące osób przeprowadzających walidację

Walidację przeprowadza komisja walidacyjna składająca się z co najmniej 3 osób, które łącznie spełniają wszystkie następujące kryteria, a każda spełnia co najmniej jedno z następujących kryteriów:

- 1) posiada kwalifikację pełną na 8 poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji w zakresie nauk biologicznych;
- 2) posiada udokumentowany dorobek naukowy w postaci autorstwa lub współautorstwa publikacji naukowych w zakresie biologii środowiskowej lub ekologii (co najmniej 3 publikacje w czasopismach z wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych ogłaszanego na podstawie art. 267 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.);
- 3) w ciągu ostatnich 5 lat prowadziła udokumentowaną działalność w zakresie popularyzacji wiedzy ekologicznej lub eksperckiej na rzecz bioróżnorodności jako kierownik, specjalista lub konsultant w projekcie dotyczącym tego zakresu lub współautor ekspertyzy z tego zakresu;
- 4) w ciągu ostatnich 5 lat prowadziła zajęcia w obszarze edukacji przyrodniczej w wymiarze minimum 500 godzin oraz koordynowanie, planowanie lub ewaluowanie tych zajęć;
- 5) posiada kwalifikację pełną minimum na 7 poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji w jednej z dyscyplin: pedagogika, psychologia, nauki socjologiczne.

Spośród członków komisji walidacyjnej wybierany jest jej przewodniczący.

4.3. Warunki organizacyjne i materialne niezbędne do prawidłowego i bezpiecznego przeprowadzenia walidacji

Walidacja jest przeprowadzana stacjonarnie.

Instytucja certyfikująca musi zapewnić odpowiednie warunki do przeprowadzenia walidacji, w szczególności:

- 1) pomieszczenie wyposażone w sprzęt i materiały pozwalające na przedstawienie prezentacji audiowizualnej, w tym:
 - a) komputer z dostępem do Internetu,
 - b) projektor,
 - c) tablicę (multimedialną, suchościeralną lub kredową), flipchart lub duży arkusz papieru (np. pakowego),
 - d) przybory do pisania, rysowania i cięcia papieru;
- 2) narzędzia umożliwiające przeprowadzenie walidacji, takie jak: podbieraki, kuwety, pojemniki do obserwacji organizmów żywych, lupy, sprzęt optyczny, pęsety, przewodniki lub klucze do oznaczania dowolnej grupy organizmów;
- 3) dostęp do terenu przyrodniczego z możliwością przeprowadzenia działań edukacyjnych;
- 4) w przypadku prowadzenia walidacji metodą obserwacji w warunkach symulowanych co najmniej 7-osobową grupę osób do przeprowadzenia symulacji oraz sprzęt lub materiały umożliwiające przeprowadzenie zajęć i ich obserwację;
- 5) apteczkę pierwszej pomocy.

4.4. Etapy identyfikowania i dokumentowania

Nie określa się wymagań dla tych etapów.

5. Warunki, jakie musi spełniać osoba przystępująca do walidacji

Osoba przystępująca do walidacji musi wykazać się prowadzeniem działań na rzecz czynnej ochrony przyrody, takich jak działania edukacyjne, animacyjne lub doradcze, angażujących innych ludzi, odpowiednio udokumentowanych, np. za pomocą relacji fotograficznej (minimum 5 zdjęć) lub aktywnych linków lub relacji w mediach społecznościowych oraz krótkiego opisu tych działań i ich efektów (maksymalnie 200 słów). Możliwe jest przedstawienie innej formy udokumentowania ww. działań, na przykład przez raporty, publikacje, scenariusze, referencje lub nagrody.

6. Inne, poza pozytywnym wynikiem walidacji, warunki uzyskania kwalifikacji wolnorynkowej

Brak

7. Okres ważności certyfikatu potwierdzającego nadanie kwalifikacji wolnorynkowej

Bezterminowy

8. Termin dokonywania przeglądu kwalifikacji

Nie rzadziej niż raz na 5 lat